

De Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen



Voorjaar in de Engbertsdijkswenen

BELEEF DE NATUUR!




www.kampeerenoutdoorreiling.nl
www.kampeer-winkel.eu

Hardenberg Almelo

Hardenberg ± 4000m²
 Almelo ± 900m²

Ook voor onderhoud en schadeherstel aan uw caravan of camper kunt u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.

Kijk voor de actuele **aanbiedingen** op www.kampeerenoutdoorreiling.nl

Hardenberg:
 • In- en verkoop caravans
 • Caravanonderdelen
 • Verhuur caravans
 • Kampeer artikelen
 • Outdoor artikelen
 • Kleding
 • Wandelschoenen

Winkel / Caravans / Verhuur / Werkplaats
 Hardenberg
 Loswal 2
 7772 TT
 T. 0523 260398

Winkel
 Almelo
 Hospitaalweg 4
 7607 TV
 T. 0546 815647




De grootste kampeerwinkel van Overijssel!


Bandenvernieuwing
Meest winstgevend met de groenste resultaten

Denemarkenweg 3
 7772 TD Hardenberg

T. 0523 - 251 332
 E. info@obo.nl
 W. www.obo.nl



JUMPER
de diersuper


OVERWEG JUMPER HARDENBERG

www.overweghardenberg.nl

Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T. 0523-261684



Wij staan voor u klaar!

Verzekeringen
 Makelaardij

Hypotheken
 Pensioenen

Employment Benefits
 Bankzaken


vrieling.nl

PEARLE
 OPTICIENS

Pearle Opticiens Hardenberg
 Fortuinstraat 3a
 Tel. (0523) 27 16 10

SERVICE- EN TANKCENTER DE GROOT

MET EEN GEHEEL VERNIEUWDE SHOP
 MET JAAR 2011 IN!



AVIA

BRUCHTERWEG 99
7772 BK HARDENBERG
TEL.: 0523-261589

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
 Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
 Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
 Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
 Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
info@woonwinkelramaker.nl



Herbers
 T W E E W I E L E R S

MOLENPLEIN 4
 HARDENBERG
 TEL. (0523) 26 20 54



Voorwoord

Bij het verschijnen van deze Hommel hoop ik dat wij met korte mouwen buiten kunnen lopen.

Uiteraard heeft ieder weertype zijn eigen invloed op de natuur en brengt zijn eigen charme, maar vandaag is het 6 graden en er staat een schrale wind.

Ik kies er dus voor om binnen te zitten en m'n 'stukkie' te schrijven.

Is er veel nieuws? Nee, dat niet, maar wel enige feiten die hier gemeld moeten worden.

Een onderwerp waar ik liever niet over schrijf is het feit dat onze vereniging het slachtoffer is geworden van een brute inbraak in "De Steenuil". Er is voor een groot bedrag aan gereedschap gestolen, wat voor de werkgroep een grote domper is.

Gelukkig is er van verschillende kanten hulp aangeboden en lijkt het erop dat het directe verlies wel opgevangen gaat worden. Hoe dit een volgende keer te voorkomen is, is een vraag die het bestuur in samenwerking met de werkgroep probeert te beantwoorden.

Tijdens de laatste ledenvergadering is Bertil Haring gekozen tot bestuurslid en heeft Yolande van der Aa afscheid genomen. Yolande heeft zich een zeer lange periode ingezet voor de vereniging als bestuurslid en zal als lid nog betrokken blijven bij diverse activiteiten.

Bertil ken ik via mijn werk en heeft ooit te kennen gegeven zich actief voor het IVN te willen inzetten. Bertil, je bent van harte welkom!

De opkomst op de ledenvergadering was enigszins teleurstellend. Er wordt altijd veel tijd en energie in deze avond gestoken en het is het moment om met het bestuur in gesprek te gaan over zaken aangaande de vereniging.

Aansluitend hierop wil ik ook alvast aandacht vragen voor de ledenavond op 25 augustus 2017 vanaf 19.30 uur in "De Steenuil".

Ons "Vitamine Groen" project loopt erg goed, de opbrengst van het boek is boven verwachting en zorgt ervoor dat het project goed ingevuld kan worden.

Uiteraard vraag ik uw aandacht voor de website en de facebookpagina.

Aart Bentsink,
Voorzitter IVN afdeling Hardenberg / Gramsbergen



Colofon

De Hommel

Afdelingsblad van de IVNafdeling Hardenberg/Gramsbergen.

22ste Jaargang,
Voorjaar editie.

Contactadres Secretariaat:

Anerveenseweg 25, Anerveen.

E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:

Markfluwerhof 2, Kloosterhaar.

E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Hoofredactie en lay-out:

Cock Slootweg, Baukje Reitsma.

Aan de uitgave werkten mee:

Jacqueline Slootweg, John Roeden, Aart Bentsink, Lydia de Waard, Julian Overweg, Henk van Duren, Bert Stegeman, Geertje van der Berg, Janny Leenheer, Gert Diepeveen, Bertil Haring, Herman Hijink, Marinus Oogjes, Ada van der Linden, Baukje Reitsma.

Lambert Zandman, Loeki v.d Schoor, eindredactie.

Fotografie:

Fotografen IVN afdeling Hardenberg/Gramsbergen.

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

Pag.3	Voorwoord
Pag.4 -6	Informatie/nieuws
Pag.7 - 8	De Groene Deur
Pag.9 -14	Nieuws van de werkgroepen
Pag.15	Excursienieuws
Pag.16	De Groene Koets
Pag.17	Ledennieuws
Pag.18	Samenstelling bestuur en werkgroepen

Informatie en nieuws

Waarnemen

Over Waarneming.nl en de NDFF

Doelstelling

Waarneming.nl wil iedereen in staat stellen om natuurwaarnemingen op te slaan en te delen via internet, om zo de natuurrijkdom van Nederland en de wereld vast te leggen voor nu en de toekomst. Waarneming.nl werkt hiertoe samen met duizenden vrijwilligers, zowel rechtstreeks als via meer dan 300 regionale- en landelijke werkgroepen.

Waarneming.nl verzamelt en toont gegevens, maar interpreteert deze niet. Dat is een taak voor andere organisaties, zoals de PGO's van Nederland.

Registratie

Om waarnemingen te kunnen invoeren, moet je je eerst registreren. Registreren is gratis en eenvoudig, enkel gebruikersnaam, naam en een werkend e-mailadres worden gevraagd. Ze vragen wel om je echte naam in te vullen, zodat het duidelijk is wie een bepaalde waarneming heeft gedaan.

Op het forum van waarneming.nl (<http://forum.waarneming.nl/smf/index.php>) wordt veel aandacht besteed aan het mobiel invoeren. Dit menu bevat informatie over de programma's (apps) voor mobiele invoer. De apps zijn gratis te downloaden! Beide apps zijn bedoeld om direct in het veld je waarnemingen in te voeren om ze bijvoorbeeld thuis (gratis en draadloos) te uploaden. De apps vervangen dus het papieren opschrijfboekje met alle voordelen van dien.

Zijn je waarnemingen goed?

Op het forum van waarneming.nl (<http://forum.waarneming.nl/smf/>) kan er over waarnemingen gediscussieerd worden. Zo wordt waarneming.nl ook een leeromgeving waar vrijwilligers van elkaar en van specialisten leren en zo hun natuurkennis kunnen vergroten.

Stel je hebt een vogel of plant gezien en je wilt graag de naam van die vogel of plant weten. Je kunt dan in het betreffende forum je vraag formuleren of nog beter **een foto plaatsen** van de waarneming. Meestal heb je binnen een paar minuten al antwoord. Ook op het forum zitten vaak dezelfde admins die ook de waarnemingen beoordelen, maar daarnaast zijn er ook zeer deskundige forumgebruikers die je willen helpen om tot determinatie te komen.

Automatische validatie

De waarnemingen worden eerst gecontroleerd op soort, aantal, datum en locatie binnen Nederland. Daarna vindt de inhoudelijke validatie plaats op grond van kennisregels. Daarbij wordt getoetst op verschillende criteria, zoals tijd van het jaar of vindplaats. Bijvoorbeeld: een waarneming van een vlinder in december, terwijl deze soort alleen in augustus vliegt is zeer onwaarschijnlijk en moet nader worden bekeken. Dit gebeurt bij de handmatige validatie.

Handmatige validatie

Alle waarnemingen die niet voldoen aan de gestelde criteria worden handmatig gecontroleerd door een validatieteam. Ongeveer 10% van de ingevoerde waarnemingen komt bij hen terecht. Wanneer er twijfel bestaat over de waarneming, doet een validator navraag bij de betreffende waarnemer(s). In overleg besluiten zij of de waarneming juist is.

Samenwerking

Waarneming.nl streeft naar samenwerking met alle onderzoekende organisaties.

Waarnemingen die worden geregistreerd via **Waarneming.nl** worden aan de NDFF (Natuur Databank Flora en Fauna) toegevoegd als de waarnemer daarmee akkoord gaat.

De NDFF bundelt, uniformeert en valideert natuurgegevens in Nederland. De gegevens brengen in beeld wat er bekend is over de verspreiding van planten- en diersoorten. Er zijn ruim 100 miljoen waarnemingen in de NDFF opgeslagen. Waarnemingen in de NDFF zijn dus afkomstig van professionele en vrijwillige **waarnemers**.

*Immy van Huizen en Baukje Reitsma
Lid Werkgroep NDFF De Koppel/IVN*

Bijzondere waarnemingen

Dit voorjaar werden er weer leuke waarnemingen doorgegeven, o.a.:

Een dwergmeeuw
Een smaragdlibel
Een noordse gele kwikstaart
Een wezel





Snoepwinkel

Wilde planten van de Benelux, een veldgids. Ruud van de Meijden en Fabienne van Rossum, illustraties van Maarten Strack van Schijndel. Deze gloednieuwe veldgids van alle wilde planten in de Benelux en Noord-Frankrijk zal ongetwijfeld uitgroeien tot de meest gebruikte flora die je in je rugzak kan meenemen. Stevig, best zwaar (1,2 kilo) maar wel met vrijwel alles wat groeit en bloeit in onze landen. Zeer volledig en duidelijk. Het indrukwekkendst zijn de foto's in deze floragids: ze zijn aan de kleine kant, maar haarscherp, opgenomen tegen een zwarte ondergrond waardoor ze nóg beter tot hun recht komen. Voor de fotografen: bewerkt via zgn. focus stacking. Daarbij worden van een onderwerp diverse foto's met verschillende scherptediepte gemaakt die met een speciaal programma worden samengevoegd.

ISBN 9789082451139; € 39,-.

Hebben vogels knieën? En 500 andere wetenswaardigheden over vogels. Stephen Moss. Een beproefd recept. Je stelt als auteur een ongebruikelijke vraag over vogels en zoekt vervolgens het antwoord. Zo krijgt de lezer antwoord op vraagstukken als: Hebben vogels gevoelens of verdwalen ze wel eens? Te koop via de online-boekhandel van Kosmos.

ISBN 9789021564692, € 18,99.

Koekoek. Oldrich Mikulica e.a.. Kort geleden verscheen onder deze krachtige titel een stortvloed aan verhalen, nieuwe feiten en illustraties over deze mysterie vogel. KKNV uitgeverij en verkrijgbaar via de webwinkel van vogelbescherming.

ISBN 9789050115872, € 19,95.

De app met de prachtige naam *Wildfulness*. Op kantoor of thuis, maar toch doen of je buiten bent? De app geeft je toegang tot spannende natuurgeluiden en -beelden. Via www.getwildfulness.com.

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden:

Gerrit Litjens, Hardenberg
A. Tip, Hardenberg
A.J. Suithoff, Hardenberg
Fam. Boxem, Bergentheim
Siem Wever, Hardenberg

En jeugdleden:

Timo Meppelink, Coevorden
Zara Harsevoort, Hardenberg

OPROEP

Heeft u oude Hommels over, zou u deze willen afgeven bij De Koppel?

Hebt u leuke ideeën voor excursies? Geef dit door aan John Roeden/bestuur.

Kunt u goed met geld en computer omgaan? Het bestuur zoekt nog een penningmeester in de nabije toekomst.



Inleveren copy

Sluitingsdatum inleveren copy: maandag 1 augustus 2017.

De volgende Hommel zal begin september uitkomen.

Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.

Graag de foto's apart inleveren als een JPG-bestand.

Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen.

Activiteiten in de zomer

Vrijdag 16 juni

Excursie Vleermuizen bij de Vecht

.

Zaterdag 1 juli

Excursie Rivierflora (Lange Kampen)



Contactavond voor de leden

Op vrijdagavond 25 augustus presenteert de Werkgroep Nachtvliners zich in het gemeentebos bij het IVN gebouw De Steenuil.

Met lichtvallen en lampen bij lakens worden de nachtvliners gelokt.

Onder het genot van een hapje en een drankje kunt u genieten van dit spektakel.

De kosten voor deze avond zijn 5 euro per persoon.



Waar kinderdromen
werkelijkheid worden!

Meer informatie:
www.sprookjescamping.nl

De Groene deur

IVNers stellen zich voor.

Vandaag ga ik op bezoek bij Nel Homburg. Het is een prachtige zonnige dag wanneer ik het groene paradijsje van Nel gevonden heb. Ze geeft direct een kleine excursie van wat er zoal rondscharrelt, bloeit en groeit in haar door hoge hagen, bomen en struiken beschutte tuin. Alles is aanwezig voor de vaste bewoners, goed te eten en voldoende nest- en schuilplekjes. De grote vijver ligt wat dieper en is de vaste verblijfplaats van de bruine kikker. Ieder stukje aarde is begroeid met bloemen, rozen en bodembedekkers. Er is van alles te zien en te beleven. Binnen is het gezellig en terwijl de hond buiten blijft vertelt Nel honderd uit over haar veel bewogen jeugd en hoe haar leven verlopen is. Nel is op 18 juli 1951 in Amsterdam geboren en komt uit een warm gezin. Moeder, vader en haar drie zussen zorgden voor veel leven in de brouwerij. Nel's jeugd staat in het teken van veel verhuizingen in binnen en buitenland. Vader is een echte marineman, dus worden er tropische eilanden bewoond. Bijzondere herinneringen heeft Nel als klein kind aan mooie stranden, bossen en dividivi bomen die naar zee groeien door de wind. Terug in Nederland gaat Nel verder met studeren en wordt verpleegkundige. Tijdens een feest op het werk komt Nel Erik tegen, of was het andersom, in ieder geval bleek Erik een standvastige prins op het witte paard. Het stel trouwt in juni 1971 op slot Zeist en krijgt twee dochters en een zoon. Inmiddels genieten ze van zes kleindochters. Nel sluit zich aan bij het Utrechts landschap en ze geniet met haar gezin van veel activiteiten in de mooie omgeving van Zeist. Erik vindt werk in Hardenberg en zo verhuisd het hele gezin naar hun heerlijke woonstek, waar ze alweer 25 jaar wonen. Nel moest wel even wennen aan haar nieuwe omgeving. In 2000 wordt ze lid van het I.V.N. Ze is een echt buitenmens en gaat regelmatig op zoek naar beestjes en al die verschillende plantensoorten. Nel struint door de natuur en weet zo veel plekken en natuurgebieden te ontdekken. Ze is nergens bang voor; ze heeft alleen een hekel aan teken, muggen en wespen. Nel volgt de allereerste wilde plantencursus en later de vogelcursus. Ze wil nog meer weten over de planten en met een groep gaan ze detamineren. De verzameling natuurboekjes helpen haar als ze het echt niet meer weet. Nel heeft haar kinderen en kleinkinderen zoveel mogelijk betrokken bij de schoonheden van de natuur. Tijdens vakanties werden vroeger mooie oorden en streken bezocht vanwege de rust en de mooie omgeving. In Zuid-Spanje zagen ze de flamingo's heen en weer flaneren en dat was heel bijzonder. Tegenwoordig doen ze het wat rustiger aan, maar er valt nog genoeg te genieten. Je wordt toch dolgelukkig wanneer Erik een "platte kat" ziet en het een das blijkt te zijn. Nel vindt het heerlijk om alleen op pad te gaan, of samen met de hond. Bijvoorbeeld een rondje Haarplas. Van boven af lijkt het een zwanenmeer. Daar zag ze de doodaard, pa en ma en nog eens vier jongen. Tientallen libellen waren daar te bewonderen. Buiten op tafel zit het winterkoninkje en snuffelt wat rond het kweekbakje waarin de jonge kikkervisjes zich opwarmen in de zon. We drinken onze thee en ik vraag aan Nel of ze nog tijd heeft voor andere hobby's, want het mag duidelijk zijn dat ze het flora- en faunavirus heeft. Nel

door Jacqueline



vertelt dat ze bij een leesclub zit. Per kwartaal wordt er een boek gelezen en besproken. Dat is iets heel anders en goed voor de geest. Regelmatig komen de meiden op bezoek of blijven ze logeren. Beneden hebben ze hun eigen kamer met uitzicht op de tuin. Nel maakt ze wegwijs in het wel en wee van de natuur en neemt ze mee naar buiten of ze struinen zomaar wat in de tuin, want onder iedere steen of door elk gat in de metershoge heg is weer wat anders te zien. Tijdens het wandelen zie je sporen in het zand, dus gaat er standaard een sporenboekje mee in de tas. Kortom, Nel kan de natuur niet missen. Het is volgens haar rustgevend, leerzaam en inspirerend. Laten we hopen dat het alleen maar mooier wordt, zodat we er samen nog lang van kunnen genieten. Nel wil ook nog even kwijt dat ze de vrijwilligers van het I.V.N. bewondert, de excursies, het bestuur en De Hommel en de harde werkers in het veld. Met trots schuif ik mijn schrijfblok in de tas. Dit was weer zo'n middag waar ik nog wel eens aan terug zal denken.

Jacqueline Slootweg
Tekstschrijver afdelingsblad De Hommel



Buitengroetjes

Lente perikelen.

Eindelijk, het voorjaar is begonnen. Na een koude start die nog steeds een beetje voortsukkelt, zijn de vogels aan het nestelen. Er zijn nog te weinig insecten, dus ben ik bang dat veel kleintjes het niet zullen redden. Door het koude voorjaar voltrekt zich een drama. De pimpelmezenkinder-tjes in het nestkastje overleven de kou niet. De lente is één van de mooiste seizoenen, alles begint opnieuw en in korte tijd is er een explosie van bloei, kleur en zoete geuren. Onder het struikgewas rent een wanhopige merel achter haar peuter aan, die luid piepend alleen maar honger heeft. De zon schijnt en buiten ziet het er zo vredig uit. Maar schijn bedriegt. Een jong reebokje op drie poten overleeft tussen de weilanden en de boerderijen. Hij graast liggend in het hoge gras en is de jagers te slim af. Die hebben hun plan al klaar, maar het wil niet lukken. Het is niet te geloven, maar een paar weken later wordt er weer een reekalfje aangere-den. De ellende herhaalt zich, dagenlang bungelt het pootje aan haar lijf. Regelmatig worden ze gezien en dus overleven ze ook prima op drie poten. Een eekhoorn ziet er zo schattig uit met zijn pluimoortjes, maar hij heeft de tijd van zijn leven. Nesten worden leeggeroofd, hij maakt er een bende van. Hij is niet de enige die zich te goed doet aan eieren en jonge vogels. De vogelouders zijn de wanhoop nabij wanneer gaan de aanval inzetten en de liefdevolle



zorg wordt omgezet in brute moord. Maar dat wil je niet zien, de lente is begonnen en we gaan er weer opuit. Overal groeien de pinksterbloemen, de bermen komen in bloei en de lammetjes springen zo vrolijk in de wei. Iedere dag worden de bomen steeds een beetje groener, de één is wat sneller dan de andere. Al wekenlang worden we gewekt door de zang van de zanglijster en ook het roodborstje is druk in de weer en blijft zelfs zitten wanneer ik dichterbij kom. De wat schuwe groenlingen scharrelen rond op zoek naar eten. We zijn verrast door een bijzondere waarneming.

Bij Ina aan de Boerendijk zit een boomvalk op de heg, doodstil. Er is geen tijd om het fototoestel te zoeken, maar je kunt hem wel goed bekijken. Hij is klein, donker met een witte kraag en witte vlek op de vleugels. Een fraaie vogel die hier niet zoveel voorkomt. Ondanks de lage temperaturen fietsen we in de luwte van de bosrand, door de wind ligt het fietspad bezaait met takken en dennenappels. Nog ietwat herfstachtig. Ik denk dat we dus nog even geduld moeten hebben, nog even en dan zal het echte warme voorjaar wel beginnen.

Jacqueline Slootweg

Tekstschrijver afdelingsblad De Hommel



Lentebloesem

Het wordt warmer, we gaan naar buiten
Een explosie van geuren, alles komt in bloei
Sering, brem, appel, peer en bloeiende bermen
Steeds sterker worden de kleuren in hun groei
Er zijn er velen, zoals de sneeuwklorkesboom
Tientallen bijen zwermen verrukt en loom

Jacqueline



Nieuws van de Werkgroepen

Paddenstoelen werkgroep

Planning activiteiten

De werkgroep gaat dit najaar weer op pad. De ene week op dinsdagmorgen, de week erna op donderdagmiddag. In de zomermaanden gaan we bermen/lanen inventariseren en enkele leden gaan een cursus volgen. Leren goed te determineren en te microscoperen.

Laanbermen

Lang niet iedereen weet dat in wegbermen met bomen bijzondere paddenstoelen kunnen groeien. Veel van die soorten zijn in bossen sterk achteruitgegaan, vooral door stikstof uit de atmosfeer. Ze hebben een uitwijkplaats gevonden in met bomen beplante wegbermen, kortweg laanbermen genoemd.

Een goed bermbeheer is cruciaal voor het behoud van deze paddenstoelen. Beheerders kunnen met een relatief beperkte inspanning een grote bijdrage leveren aan de instandhouding van bedreigde paddenstoelen en ook planten in laanbermen.

De werkgroep gaat de bermen en lanen in de gemeente Hardenberg inventariseren op geschiktheid.

Zo kunnen we gaan inventariseren welke plekken de moeite waard zijn om in de gaten te houden en te bezoeken. Vooral laanbermen met oude bomen en een schrale bodem, waar geregeld wordt gemaaid, zijn van grote betekenis als standplaats voor bijzondere paddenstoelen.

Bomen zorgen voor een sterke vershraling van de berm-bodem. Dat komt doordat ze voor hun groei voedingsstoffen opnemen uit de bodem, terwijl in de herfst hun blad niet terug in de berm terechtkomt, maar grotendeels wegwaait. Dat betekent dat de bodem ieder jaar een beetje verder verarmt.

Jaarlijks maaien van de bermvegetatie met afvoeren van het maaisel versterkt dit proces van bodemverarming.

Beheer

De beheerders moeten ervoor zorgen dat de vegetatie laag blijft, vanwege de verkeersveiligheid. Sommige beheerders besteden tegelijk aandacht aan de natuurkwaliteit van de berm. Dat gebeurt dan vanuit het besef dat bermen bepaalde ecologische functies vervullen. De kunst is om met gericht

gekozen beheermaatregelen beide functies (verkeersveiligheid en natuur) optimaal mogelijk te maken.

Twee IVN leden gaan de gemeente Hardenberg adviseren over goed bermbeheer.

Najaar planning

De werkgroep gaat gebieden bezoeken met verschillende habitats(een habitat is de specifieke plaats binnen een biotoop waar een organisme zich ophoudt.) ;

Vochtig veen en heide, de Engberdijkvenen

Droog schraal grasland, de Hui

Vochtig grasland, de Lange Kampen

Nat grasland, de Uilenkamp

Droog bos, achterin de Driehoek

Jeneverbessenbos, in het Bentinckbos

Vipera gebied, in staatsbos langs fietspad.

Let op: belangstellende IVN-ers mogen best een keertje meelopen.

Teervlekkentrilzwam

Gert Kremer heeft deze zeldzame trilzwam gevonden in de staatsbossen van Hardenberg. Ze kwamen dit voorjaar veelvuldig voor. De zwammetjes groeien op gekapte/omgevallen naaldhoutbomen met de boomkruin er nog aan. Mogelijk heeft de schade aan sparrenopstanden door houtkap en de recentelijke stormen ermee te maken, dat de teervlekkenzwam in Nederland oprukt. Vaak blijven bij houtkap of storm de bomen enige tijd liggen (zie foto).

De Teervlekkenzwam (zie foto) blijft platter dan de Zwarte trilzwam, waardoor hij bij opdrogen als een zwarte teervlek op het hout achterblijft. Ook het aantal wratjes/puntjes is in aantal bij de Teervlekkentrilzwam minder.

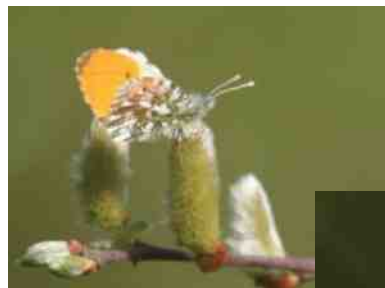
Geertje van den Berg

Coördinator werkgroep Paddenstoelen



Vlinderwerkgroep

Vroege vlinders en libellen



In week 11, op 18 maart, heeft ondergetekende diverse Kleine vossen, Citroenvlinders en enkele Gehakkelde aurelia's gezien in Bruchterveld, Ebbenbroek en op de braakliggende terreinen op het bedrijventerrein 'Broeklanden'.



Op de foto's is goed het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes te zien.

Deze vlinders, 6 stuks, vond ik op 16 april in een klein bosperceel met daarin een doodlopende aftakking van de Radewijkerbeek, in de hoek van de Westeindigerdijk met de Loozenweg.

Ik had daar ook mijn eerste Landkaartje en Kleine vuurvlinder.

Ze zijn weer te vinden de libellen. Ook deze zag ik op 16 april; 5 Noordse witsnuitlibellen.

Bert Stegeman
Lid werkgroep Vlinders

Vogelwerkgroep

Zoek de verschillen



Linksachter een IJslandse grutto (man)
Rechtsachter een IJslandse grutto (vrouw)

Op de voorgrond twee (gewone) grutto's

Tussen de grutto's op de Vecht bevonden zich in het voorjaar ook IJslandse grutto's (*Limosa limosa islandica*). Deze lijken sterk op onze broedvogels (*Limosa limosa limosa*) maar met een combinatie van kenmerken en goed vergelijken zijn er IJslanders uit te pikken.

Kop, hals, borst bij "*Limosa limosa islandica*" intenser oranje zonder dat het nog lichter van kleur wordt op de kop en de nek als bij "*Limosa limosa limosa*". Bij die laatste lopen de donkere buikschubben vaak duidelijk door in het oranje deel van de borst. Bij ijslandse loopt het oranje van de borst juist verder door over de buik, langs de zwarte schubben, waardoor de witte delen op de buik meer ingekleurd zijn en de vogel in het geheel donkerder is. Verder heeft de IJslandse grutto meer oranje tussen de rugveren. Snavelproporties (lengte/vorm) en -kleurverdeling lijken ook te verschillen.

Op de facebookpagina Natuur in Hardenberg is er heftig gediscussieerd over de soorten en de verschillen.

De weidevogels

Bij Bruchterveld hebben wij nog enkele geschikte broedterreinen voor grutto's en andere weidevogels. Het aantal grutto's neemt jaarlijks sterk af. Ook bij de Overijsselse Vecht in Hardenberg neemt jaarlijks het aantal grutto's sterk af.

Bert Stegeman/Julian Overweg
Lid Vogelwerkgroep



Nestkastenwerkgroep

Nestkasten in voormalig waterwingebied Brucht

Aan de zuidkant van Hardenberg ligt een gemêleerd natuurgebiedje, het voormalig waterwingebied Brucht. Rondom het pompstation tref je een langgerekte strook schraal grasland, percelen naaldbos, loofbos en gevarieerd struikgewas aan. Het onderhoud aan het gebied is minimaal. De waterbekkens drogen in of worden overwoekerd door braam, riet en berken. Het gevolg is dat het gebied beperkt toegankelijk is. Het grasland en de toegangswegen worden één keer per jaar gemaaid. Om holenbroeders, in dit overigens nog jonge bos, nestelplaats te bieden zijn er zestig nestkasten opgehangen. Deze worden voornamelijk in gebruik genomen door kool- en pimpelmees. Voor de bonte vliegenvanger worden een paar kasten gereserveerd en 2 à 3 paartjes maken er jaarlijks gebruik van. De boomklever broedt er voor het derde jaar en bracht dit jaar acht jongen groot (zie foto's). De boomkruiper, het winterkoninkje en de matkopmees zijn zeldzame en tot nu éénmalige bewoners.

Volop leven in de nestkasten

Wekelijks controleer ik de nestkasten in dit natuurgebied in Brucht. Volop jongen en broedende en verzorgende ouders: matkopmees, boomklever, pimpelmees en koolmees (zie foto). Elk jaar herhaalt het zich weer en elk jaar is het verrassend anders mooi.

Henk van Duren
Lid werkgroep Nestkasten



Padden/ amfibieënwerkgroep

Geluid onder water

Het is helemaal niet zo stil onder water als je zou denken. Als je je hoofd onder water steekt horen we niets. Onze oren zijn niet geschikt om geluidjes onder water te horen. Met een hydrofoon lukt dit wel.

Knofjes luisteren in de Hui

Op donderdagavond 13 april tegen 20.00 uur is de werkgroep, Ada van der Linden en ondergetekende, samen met Baukje Reitsma gaan luisteren met de hydrofoon naar de lokroep van de Knoflookpad.

Aangekomen hing er een nevel over de weilanden en in de verte aan de rand van de Vecht stonden 3 Reeën ons aan te staren, waarna ze verdwenen achter de Sleedoornstruiken. In de eerste poel hoorden we op 3 plekken het geroep van de knoflookpad.

Deze lokroep klinkt als pokpok, pokpok kort achter elkaar. Door op verschillende plekken in de poel te luisteren kan men bepalen hoeveel dieren er aanwezig zijn.

In alle 6 poelen die we beluisterd hebben hoorden we geroep.

Hieruit blijkt dat, door de uitgezette larven in 2013, de populatie zich langzaam weer uitbreidt.

Met zijn 8 cm is de knoflookpad de kleinste paddensoort die in ons land voorkomt, vooral in het oosten en zuiden van het land. Ze zijn herkenbaar aan hun katachtige ogen met een verticale pupil. Hun larven, paddenvisjes, zijn een stuk groter dan een volwassen dier van 8 tot 15 cm.

De padden leggen hun eieren in snoeren van 60 cm, waarin wel 1000 eieren zitten. Deze maken ze vast tussen de waterplanten en het duurt ongeveer 3 tot 5 weken voor de eitjes uitkomen. Na de metamorfose zijn de dieren 3 cm groot en kruipen het land op.

Volwassen dieren verlaten het water na het leggen van de eieren en leven dan verder op het land. Ze overwinteren in losse zandgrond tot wel een diepte van wel 1.50 meter.

Marinus Oogjes

Coördinator werkgroep Padden/amfibieën



Paddentrek 2017

Klaar voor de paddentrek. Het scherm is schoongemaakt, de emmertjes en de schotjes voor de opvang zijn geplaatst voor de telling. Nu maar wachten op een hogere nachttemperatuur.

De padden en kikkers zijn ook dit voorjaar in maart weer begonnen aan hun grote oversteek van bos naar water. Marinus Oogjes en ondergetekende helpen ze daarbij een handje.

Op een nacht is deze moedige dame ondanks de vorst op pad gegaan.



Soms loopt de tunnel vol water en dan moet er worden gegraven.



Meer foto's zien en benieuwd hoeveel dieren er overgezet worden neem dan eens een kijkje op www.padden.nu. Je vindt ons onder de werkgroep Overijssel-Hardenberg-I-VN.

Ada van der Linden
Lid werkgroep Padden/amfibieën

Plantenwerkgroep

Dalkruid, een plantje uit de rijke leliëfamilie (Liliaceae)

Toen ik in Mariënborg kwam wonen was er een opvallend laag plantje in een eikenbosje grenzend aan mijn tuin. Best opvallend en nooit eerder gezien. Vorig jaar waren we in Limburg en ontdekten daslook, een plant die daar in grotere aantallen te vinden is. Ook bijzonder, mooi en van dezelfde familie. "Neem een stek mee", raadde iemand me aan die mijn belangstelling zag. Ik deed het niet, wetend, na talloze vruchteloze pogingen van me, dat veel- en zeker unieke planten hun eigen eisen stellen aan de grond. Iets waar ik vast niet aan kon voldoen. Bracht eerder elders schade toe en in mijn tuin kwijnde het en verdween.

De leliëfamilie kent veel mooie planten, zoals kievitsbloem, lelietje van dalen, daslook, geelster, eenbes, beenbreek (nat gebied bij Beerze), salomonszegel, vogelmelk, vele looksoorten e.a. De fraaie Nederlandse Ecologische Flora (5 delen!) doet uitputtend zijn best om dit fraais en meer uit deze leliëfamilie uitgebreid uit de doeken te doen. Nu verder over het dalkruid (*maianthemum bifolium*). Het groeit vanuit een wortelstok en groepen zijn dan ook kenmerkend. Hieraan ontspringen alleenstaande, bloeistengels die twee of drie, wat grotere bladeren dragen, eirond en hartvormig. De bloemtros bevat enkele kleine, witte, geurende bloemen. Na de bloei valt de wat later rood wordende bes op. Waar het voorkomt? In Zuid- Limburg, in pleistocene streken en in Oost-Europa o.a. En ook in onze streken en wel op plekken waar bijvoorbeeld ook salomonszegel en klaverzuring voorkomen De plant heeft kennelijk voorkeur voor een wat ouder en vochtig eikenbos.

Tot slot. De plantenwerkgroep nodigt iedereen uit die mee wil doen. We komen 1 x 3 weken bij elkaar in een natuurgebied en zijn 2 uur actief met flora's e.d. Info bij Peter Fleurke.

Gert Diepeveen
Lid plantenwerkgroep.



Op zaterdagmorgen 1 april gingen we onder leiding van Peter Fleurke en Gert Diepenveen bij "De Koppel" op zoek naar wilde planten.

Links van "De Koppel" is een kleine inham en daar zagen we diverse wilde planten. Sommigen zagen al aan het blad wat voor planten het waren, maar wij bekeken die met bloemen, om zeker te zijn welke plant het was. Klimopereprijs, veronica hederifolia, van de helmkruidfamilie was het eerste plantje dat we determineerden. Met zijn allen namen we het plantje door en keken of de naam wel klopte.

Zo deden we dat ook met kleefkruid, postelein, zandraket, en de vroegeling met het gespleten kroonblad. Gert had nog wat wilde planten uit zijn tuin en uit een berm meegenomen.

De pinksterbloem met haakmos en de bloem van het groot hoefblad. We bekeken met een loepje de afzonderlijke bloemetjes van het groot hoefblad en verbaasden ons hierover. Zo mooi. We liepen de hoek om en bekeken madeliefjes, van de composietenfamilie. Je ziet ze vooral in het gras in onze tuinen en ik had ze nooit eerder van dichtbij bekeken. Hoofdjes met gele buisbloemen en witte straalbloemen. Zo bekeken we ook de paardenbloem. Je weet niet wat je ziet door het loepje. Net zo als met het gewone reigersbekje. Vijf roze bloemblaadjes, waarvan twee ietwat kleinere, met ieder een bruinig gestreept vlekje. Ook nooit eerder gezien. Op die blaadjes landen de bijen. Daar word je stil van. Trouwens de zandbijen lieten zich ook al zien en er vloog een ooievaar over. Op Martha's mouw zat een vlieg, maar hoe die nou heette? Via "Natuur in Hardenberg" op Facebook kreeg ik het antwoord: een elzenvlieg. Thuisgekomen heb ik gelijk een loepje besteld.

Wil je meer te weten komen over de wilde bloemen in onze omgeving? Kom de volgende keer ook.

Janny Leenheer.
IVN lid



Van de bestuurstafel

Even voorstellen

Mijn naam is Bertil Haring; ben 62 jaar en afkomstig uit Hengelo. Sinds een jaar of 3 ben ik lid van de IVN. Samen met mijn vrouw (en later 3 dochters) zijn wij al bijna 35 jaar woonachtig in Hardenberg. In mijn dagelijkse leven ben ik in dienst van de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg, maar gedetacheerd naar Larcom waar ik werkzaam ben als job--coach (dus een collega van Aart Bentsink). Ik probeer mensen met een beperking te plaatsen en te begeleiden in het bedrijfsleven. Inmiddels zijn mijn dochters uitgevlogen en mogen we ons al grootouders noemen van een kleindochter.

Als kleine jongen was ik al geïnteresseerd in vogels. Een volière bij mijn ouders thuis met veel tropische vogels erin. Later, in Hardenberg, ook een eigen volière met van alles wat.

Nu gaat de interesse meer uit naar de natuur maar uiteraard toegespitst op de vogels. Ze blijven mij trekken en vooral de laatste jaren heb ik mij meer toegespitst op het fotograferen. Juist de bijzondere soorten is een uitdaging. Vooral tijdens vakanties poog ik wat leukers voor de lens te krijgen. Zo zijn in mijn bezit de hop, bijeneter, woudaapje, zwarte ibis, flamingo, kleine zwartkop, zwarte ooievaar enz.

Enige maanden geleden benaderde Aart mijn voor een bestuursfunctie. In eerste instantie als algemeen bestuurslid. Ik heb volmondig "ja" gezegd omdat ik duidelijk zie als een voorbereiding op mijn pensioen over ruim 2½ jaar. Het blijven nuttig maken voor en blijven genieten van de natuur. Daarbij moet ik stellen dat de aanleg van de nieuwe vechtoever een van de dingen is die de gemeente wél goed heeft gedaan.....

De komende tijd moet uitwijzen hoe ik mij in het bestuur het meest nuttig kan maken. Ik hoop op een plezierige samenwerking en jullie zullen mij de komende tijd wat vaker tegen komen.

Bertil Haring
Bestuur IVN afdeling Hardenberg/Gramsbergen



Excursie nieuws

Excursie nestkasten.

Zaterdag 6 mei gingen we onder leiding van de natuurgidsen Herman Hijink en Gerrit Lambers nestkasten bekijken bij "De Steenuil".

Gerrit is een zeer actief lid van de "werkgroep nestkasten". Hij controleert onder andere samen met zijn vrouw meer dan zestig nestkasten. Dit is een zeer arbeidsintensief gebeuren. De nestkasten worden in het broedseizoen wekelijks geïnspecteerd, en alle waarnemingen worden nauwkeurig gedocumenteerd. Welke vogel erin de kast zit, de hoeveelheid eieren, hoeveel eieren uitkomen en tenslotte hoeveel jongen er daadwerkelijk uitvliegen. Tenslotte moeten alle nestkasten weer schoongemaakt en eventueel gerepareerd of vervangen worden.

Tijdens deze excursie vonden we enkele nestkastjes met daarin de bonte vliegenvanger, en diverse kastjes met pimpel- en koolmezen waarin veel jongen van verschillende leeftijden. De laatste nestkast werd bewoond door een boomklever die op z'n nest bleef zitten en die we dus heel goed konden bekijken.

De "werkgroep nestkasten" zoekt overigens nog één of meer vrijwilligers die nestkasten wil controleren!

Lydia de Waard-Levöleger.
IVN lid / fotograaf



Vogel excursie

Vogels spotten

Op 20 mei vertrokken 8 personen onder leiding van Julian en Baukje per fiets om in het vechtdal in de stad Hardenberg te genieten van de vele vogelsoorten.

Meer dan 50 soorten werden er gescoord, op zicht en geluid. Het weer was perfect in de ochtend en de groep genoot van de vogels die zich lieten zien en horen.

De route ging door het Molengootgebied, via de nieuw aangelegde paden langs de Vecht en over de Amaliabrug naar het kijkscherm. Daar werd even een korte pauze ingelast, werden de jonge ganzen gefotografeerd. De rietgors en de grasmus (zie foto's) kwamen ook mooi in beeld.

Daarna werd de tocht vervolgd langs het Engelandse bos naar de Loozensche Linie. Jammer genoeg vielen er toen enkele regenbuien. Voor de natuur heel noodzakelijk, maar voor het genieten op de fiets is een regenbui niet erg prettig. Bij de Zwieseborg stond het IVN op de fair met de kraam. Helaas is een bezoek aan de fair in kletsnatte kleding niet aangenaam, dus de groep ging maar snel huiswaarts om droog en warm te worden.

In en rond de Vecht in de stad kun je het jaarrond zeker ongeveer 100 soorten vogels spotten.

Julian Overweg en Baukje Reitsma
Lid werkgroep Vogels



De Groene Koets

De groene visite, de groene wandeling en de groene koets

Hoofdtak van het IVN is natuureducatie. Onze afdeling is op dit punt zeer actief. Zo presenteren onze veld- werkgroepen amfibieën, duurzaamheid, nestkasten en vogels zich al in het 1e halfjaar en gaan de werkgroepen flora, nachtvinders, paddenstoelen en landschapsonderhoud dat doen in het 2e half jaar. Daarnaast sluiten we aan bij een landelijke trend binnen het IVN om natuur ook toegankelijk te maken voor mensen die minder valide zijn. Dat initiatief valt onder de noemer *vitamine groen*.

De *groene visite*, de *groene wandeling* en de *groene koets*. Ofwel natuurbeleving terwijl je zit, wandelt of fietst. Bij de *groene visite* worden natuurkoffers aangeboden bij ouderen thuis. Bij de *groene wandelingen* wandelen mensen met een beperking zelf, dichtbij natuurrijke plekken zoals de Schaapskooi of de Koppel (zie foto). De *groene koets* is nieuw en verdient extra toelichting.



Rood wordt Groen

De (nog“over te schilderen) groene koets



Met de opbrengst van het IVN-boek “Kampioenen van de Nederlandse natuur” bleek het mogelijk om een riksja te kopen. Dat is een geavanceerde fiets met twee riante zitplaatsen en een ‘piloot’ (de fietser). Omdat we in Overijssel de eerste afnemer van deze riksja zijn, is ons door de fietsersbond een aanvullende subsidie van maar liefst € 4.500,- gegund. Daarmee is deze super fiets-met-ondersteuning in ons bezit, inclusief verzekeringen, fietstrainingen, promotiemateriaal, een websitepagina en een boekingsysteem.

Het idee van dit (inter)nationale initiatief is eenvoudig: het schenkt mensen die niet (meer) kunnen fietsen weer het gevoel van ‘wind door de haren’. En omdat het een IVN-fiets is, komt natuurbeleving daar als bonus bij. Stel het je eens voor: vrijwilligers die nog een uurtje over hebben en aan anderen een unieke fiets- en natuurervaring bieden. En zelf genieten van prachtige ontmoetingen. De reguliere tochten zijn gratis en bijzondere arrangementen zijn in de maak. Bijvoorbeeld een uniek verjaardagscadeau voor een passagier in de vorm van een middag met een fietsende natuurgids.



John en Livia Roeden
Werkgroep Vitamine G/Riksja team

Bent u geïnteresseerd in dit project?

Als organisator, als piloot, als passagier of op andere wijze, neem dan contact op met het (voorlopige) riksja team.
GRAAG

Informatie via e-mail: roeden@xs4all.nl

Bijzondere waarneming

EEN KLOEKEN DAGMARSCH

Deze frase speelt al langere tijd door mijn hoofd als ik mij voortbeweeg door onze omgeving.

Ja, inderdaad voortbeweeg, of zoals u liever hebt: loop of wandel.

Hier zit echter wel degelijk verschil in.

De aanhef en de strekking van de regels zijn afkomstig van Flip van Doorn, journalist (Trouw) en nazaat van Jacobus Craandijk, de wandelende dominee, zoals Flip beschrijft in zijn pas verschenen boek 'de eerste wandelaar'.

Sinds 1993 woon ik in Hardenberg en telkens weer ontdek ik de mooie plekjes van het Vechtdal.

Ik wandel met mijn rugzak op langs de Vecht, zowel richting Zwolle als naar onze nachbarn.

Inderdaad, ik wandel, ik loop niet volgens Craandijk. Lopen betekent dat je met een doel je voortbeweegt van A naar B. In zijn tijd (19e eeuw) liepen arbeiders om naar hun werk te gaan en wandelden de mensen die behoren tot de elite. Nee, ik behoor niet tot de elite, maar ik wandel wel om te genieten zonder dat ik ergens moet zijn.

Samen met Dineke onderhoud ik een etappe van het Pietterpad tussen Junne en Lemele.

Tijdens onze werkzaamheden ontmoeten wij veel wandelaars die benadrukken dat zij verrast zijn door de ruimte, rust en natuurschoon van het Vechtdal. Wij lopen de route in alle seizoenen waardoor het opvalt hoe verschillend het gebied is door het jaar heen en ieder seizoen zijn eigen schoonheid heeft.

De angst dat de natuur in Nederland achteruit gaat is wel te verklaren, echter het is ook een angst van alle tijden.

Tijdens de industrialisatie was de opkomst van de vervuiling een ramp voor het land:

echter, het is weer goed gekomen.

In de jaren 70 was de Vecht een open riool:

echter, het is weer goed gekomen.

Beerze was in de 19e eeuw door de zandverstuivingen bijna onbewoonbaar:

echter, het is weer goed gekomen.

Aart Bentsink

IVN lid

Toen ik thuis kwam van de vogeltjes-excursie was het eerste wat Stini zei: "Wat voor een aparte vogel hier vanmorgen in de tuin zat weet ik niet, hij liep wel 5 minuten over het terras, vlak voor het raam, plm. 2 meter van mij af. Hij zag er als volgt uit: grijs/bruine kleur, een lange donkere streep op de rug en een donkere streep op de ogen." Opeens zagen we hem weer heel duidelijk in de tuin op de grond druk bezig mieren te zoeken.

Het was de draaihal (Jynx torquilla).

We hadden nog nooit een draaihal gezien, nu zat deze bij ons in de tuin. Uren lang.

Het is een zomergast en een zeer zeldzame broedvogel.

Volgens de vogelgids is hij kleiner dan een merel en groter dan een mus, lengte 16,5 cm.

Hij dankt zijn naam aan het feit dat hij bij schrik zijn hals draait en kronkelt.

Een zeer bijzondere waarneming!!

Herman Hijink

IVN lid



Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur:

Voorzitter: Aart Bentsink, Kleine Pollen 33, 7772 KJ Hardenberg.
tel. 0523-266360, e-mail: a.bentsink@vodafonevast.nl

Vice-voorzitter: John Roeden, Broekdijk 7, 7695 TB Bruchterveld.
tel. 0523-231161, e-mail: roeden@xs4all.nl

Secretaris: Baukje Reitsma, Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen.
tel. 0524-562444, secretariaat@ivnhardenberg.nl

Penningmeester: Hans Soer, Bovenmaat 29, 7772 JG Hardenberg.
tel. 0523-261095, e-mail: penningmeester@ivnhardenberg.nl

Bestuurslid: Bertil Haring, Lisdodde 24, 7772 MR Hardenberg.
tel. 06 54 30 07 96, e-mail: bertil.haring@online.nl

Bestuurslid: Janny Leenheer, Zonnelaan 5, 7771 ER Hardenberg.
tel. 0523-264726, e-mail: jannyleenheer@gmail.com

Bestuurslid: Vacature.

Ledenadministratie: Janny Leenheer, Zonnelaan 5, 7771 ER Hardenberg,
tel. 0523-264726, e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Redactie de Hommel: Cock Slootweg, Lambert Zandman en Baukje Reitsma.
Adres: Markfluwerhof 2, Kloosterhaar.
tel. 0523-250893, e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

E-mailadres IVN afdeling: secretaris@ivnhardenberg.nl
Website: ivnhardenberg.nl

De Werkgroepen

Werkgroep Duurzaamheid
Werkgroep Excursies/PR
Werkgroep Groene Visite
Werkgroep Kraam
Werkgroep Landschapsonderhoud
Werkgroep Nestkasten
Werkgroep Padden/amfibien
Werkgroep Paddenstoelen
Werkgroep Planten
Werkgroep Vlinders
Werkgroep Vogels
Contactpersoon Jeugd
Contactpersoon Bijen

Miriam Gerrits, 06 23 45 99 68
John Roeden, 0523-231161
Aart Bentsink, 0523-266360
Ineke Rood, 0523-684868
Wiebe Tolman, 0523-261005
Fam. Lambers, 0524-562067
Marinus Oogjes, 0523-263661
Geertje v.d. Berg, 0523-683585
Peter Fleurke, 0523-262478
Rutger Bremer, 0523-267848
Julian Overweg, 06 14 35 63 16
Yolande v.d Aa, 0523-260722
Gerrit Hankamp, 0523-265556



Jubilaris

Tijdens de algemene ledenvergadering van afgelopen maart, werd de heer Wevers in het zonnetje gezet en werd hem een speldje opgedaan voor 25 jaar lidmaatschap. Meneer Wevers heeft ook jarenlang De Hommel bezorgd.

verrassend
&
origineel

**ROEL
VANDENBIGGELAAR**

BLOEMEN & WONEN & CADEAUS

EUROPAWEG 21-23
7772 BN HARDENBERG
TELEFOON 0523-271400

www.fotoramahardenberg.nl

info@fotoramahardenberg.nl

A World Of Colors
FOTORAMA

Adm. Helfrichstraat 35, Hardenberg-Tel. 0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (v/a 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto(zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruin-tonen.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurwemen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven



SPECTOR

www.fotoramahardenberg.nl

info@fotoramahardenberg.nl

DGB energie

De goedkoopste energieleverancier van Nederland

GA SNEL NAAR:
www.dgbenergie.nl

Vol onderstaande kortingscode in bij "AANMELDEN" en wordt klant van DGB Energie. Vervolgens profiteert u van scherpe tarieven!

Uw persoonlijke actiocode: IVN03

GEWOON DE BAANDER



Bij de Baander kennen ze nog de smaak van vroeger. Heerlijke en eerlijke biologische groentes en vlees voor stoofschotels. En natuurlijk voor elke gelegenheid een smaakvol pakket.

De Baander Krommesteeg 1
7771 2 AV Hardenberg
Tel. 0523-273755
www.streekproductendebaander.nl



Natuurlijk ga je voor al je boeken en kantoorbenodigdheden naar:

heijink

UITGEVERIJ & BOEKHANDEL HARDENBERG

VOORSTRAAT 32 7772 AC HARDENBERG T 0523 261 392 F 0523 216 803 E heijinkboek@planet.nl

Kijk en bestel ook op www.boekhandelheijink.nl

Slatman's koek
Originele Saksische kruidkoek

Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67 Hardenberg Anerveenseweg 34 Ane/Gramsbergen

Bakkerij Slatman ONZE PRODUCTEN ZIJN GEMAKKEN NATUUR. NATUURLIJK GOED!

Ane Bruid - Koek - Specialiteitsbakkerij Slatman Hardenberg

**BAALDERBORG
GROEP**

lééf je leven

VETOS

IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink
Rheezeweg 40a
7771 TG Hardenberg
0523-264456
www.autoveurink.nl

Voor de koude dagen

Er is weer gekloofd open haardhout op voorraad leverbaar. Kosten eiken € 50,-; gemengd € 40,- per kuub. IVN leden krijgen korting van € 5,- per kuub.

Leveren in Hardenberg is mogelijk per vracht van 2 kuub. Kosten vervoer € 7,- per vracht in Hardenberg; daarbuiten € 10,- per vracht.

Zelf halen kan op vrijdagmorgen van 9-12 uur bij het gebouwtje De Steenuil aan de Bosweg (t/o sportpark De Boshoeck)

Inlichtingen via 06-20009596.



Iedere natuurliefhebber is van harte welkom bij het IVN!

U ontvangt dan 4 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel" en 4 x per jaar het blad in kleur "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

U mag gratis meedoen aan alle excursies en andere IVN verenigingsactiviteiten en U kunt meedoen aan ons vrijwilligerswerk.

U ondersteunt onze vereniging met de volgende contributietarieven per jaar.

Leden € 20,00, huisgenoot-leden € 6,00, 3e uit één gezin € 3,00.

Jeugdleden € 6,00, 2e uit één gezin € 3,00.

Donateurs € 10,00.

Het lidmaatschapsjaar loopt vanaf 1 januari t/m 31 december. Opzeggingen vóór 15 november bij de ledenadministratie, die bijgehouden wordt door mevr. Janny Leenheer (adresgegevens zie vorige pagina). De contributie wordt jaarlijks per automatisch incasso geïnd. Het lidmaatschap begint zodra de door u getekende machtigingskaart door de ledenadministratie is ontvangen.

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.